

Analiza nacрта FBiH Zakona o porezu na dohodak

Naručilac: Ministarstvo finansija Kantona Sarajevo

Sadržaj

1.	Predmet, cilj, opseg i kriteriji analize	5
1.1.	Predmet.....	5
1.2.	Cilj i opseg.....	5
1.3.	Kriteriji	5
2.	Analiza problema	6
2.1.	Narativna analiza izmjena.....	6
2.1.1.	Dohodak samostalne i nesamostalne djelatnosti	7
2.1.2.	Tretman donacija, refundacija troškova i filantropije	8
2.1.3.	Porezna oslobađanja	9
2.2.	Prihodi od poreza na dohodak u KS.....	10
2.3.	Polazni temelj, trenutno stanje i definicija problema	13
2.4.	Opcije.....	15
3.	Mjerenje učinka.....	16
3.1.	Utjecaj na javni budžet	16
3.2.	Utjecaj na primanja od građana od nesamostalne djelatnosti.....	19
4.	Preliminarni zaključak - povoljnija opcija	22
	Prilozi.....	23

Popis ilustracija i tabela

Tabela 1 Usporedba predmeta oporezivanja u važećem zakonu i nacrtu novog zakona	9
Tabela 2 Usporedba ličnih odbitaka	10
Tabela 3 Udio pojedinih vrsta poreza na dohodak u KS, 2009-2017, (%)	12
Tabela 4 Trend porasta poreza na dohodak po osnovu dobitaka od igara na sreću	13
Tabela 4 Porez na dohodak od nesamostalne djelatnosti	16
Tabela 5 Prihodi od poreza od nesamostalne djelatnosti	16
Tabela 6 Utjecaj izmjena Zakona na prihode od nesamostalne djelatnosti	17
Tabela 7 Porez na dohodak po osnovu investicionih aktivnosti	18
Tabela 8 Procijenjeni iznos poreza na dohodak	18
Tabela 9 Porez na dohodak po osnovu kamate na štednju	19
Tabela 10 Prihod od nesamostalne djelatnosti prije primjene Zakona	19
Tabela 11 Prihod od nesamostalne djelatnosti poslije primjene Zakona	20
Tabela 12 Realna stopa poreza prema dohotku (prije versus poslije)	20
Tabela 13 Simulacija neto dohotka (topli obrok 220 KM)	21
Tabela 14 Simulacija neto dohotka sa doprinosima	21
Ilustracija 1 Ostvareni prihodi od poreza na dohodak u KS, 2009-2017	11
Ilustracija 2 Prihodi od poreza na dobitke od nagradnih igara i igara na sreću u KS, 2009-2017 (mil KM)	13

Popis skraćenica

BDP	Bruto domaći proizvod
BiH	Bosna i Hercegovina
FBiH	Federacija Bosna i Hercegovine
KM	Konvertibilna marka
KS	Kanton Sarajevo
MF	Ministarstvo finansija
OECD	Organizacija zemalja za ekonomsku saradnju i razvoj
PRAG	Praktični vodič ugovornih procedura za EU vanjske aktivnosti
RH	Republika Hrvatska

1. Predmet, cilj, opseg i kriteriji analize

1.1. Predmet

Predmet analize predstavlja procjena utjecaja FBiH Zakona o porezu na dohodak sa regulama kako je propisano u nacrtnoj formi ovog akta u odnosu na postojeći regulatorni okvir s osvrtom na ključne interesne grupe.

1.2. Cilj i opseg

Cilj analize je ispitati utjecaj FBiH Zakona o porezu na dohodak, kako je predloženo u nacrtnoj formi, u odnosu na trenutnu regulativu prema ključnim definisanim interesnim grupama:

- Poreznim prihodima prije svega Kantona Sarajevo po osnovu oporezivanja dohotka građana u svim segmentima, gdje je moguće ustvrditi prihode po osnovu oporezivanja nesamostalne djelatnosti, samostalne djelatnosti, kapitalnih dobitaka, investicionih aktivnosti i ostalih aktivnosti građana koje su predmetom oporezivanja;
- Utjecaju oporezivanja na poslovanje privrednih društava;
- Utjecaj oporezivanja na aktivnosti organizacija civilnog društva (fondacija i udruženja);
- Utjecaj oporezivanja na ekonomsku situaciju i status građana s posebnim akcentom na socijalnu sliku građana Kantona Sarajevo.

Analiza prikazuje utjecaj po osnovu procijenjenih kvantitativnih pokazatelja, gdje je to bilo moguće ustvrditi na osnovu dostupnih pokazatelja, kao i kvalitativnu ocjenu utjecaja (pozitivnu ili negativnu) za stavke u kojima nije bilo moguće pristupiti relevantnim podacima u trenutku izrade ove Analize.

1.3. Kriteriji

Interesna grupa	Kriterij
Budžet Kantona Sarajevo postojeći porezni prihodi	Porez na dohodak
	Porez na dohodak fizičkih lica od nesamostalne djelatnosti
	Porez na dohodak fizičkih lica od samostalne djelatnosti
	Porez na dohodak fizičkih lica od imovine i imovinskih prava
	Porez na dohodak fizičkih lica od ulaganja kapitala
	Porez na dohodak fizičkih lica na dobitke od nagrada igara i igara na sreću
	Porez na dohodak od druge samostalne djelatnosti
	Porez na dohodak po konačnom obračunu
Budžet Kantona Sarajevo novi porezni prihodi	Porez na dohodak od investicionih aktivnosti
	Porez na dohodak od kapitalnih dobitaka
Privredna društva	Kvalitativni kriteriji
Neprofitne organizacije	
Domaćinstva	Demografski efekat

2. Analiza problema

Prijedlog Zakona o porezu na dohodak proizilazi iz mjera Akcionog plana za provođenje Reformske agende, od kojeg se očekuje smanjenje poreznog opterećenja za niža primanja na ime prenosa na viša primanja, putem povećanja neoporezivog dohotka i progresivne porezne stope lomljenom skalom.

Osnovnu okosnicu izmjena predstavlja proširenje porezne baze na do sada neoporeziva primanja građana poput toplog obroka, prevoza i regresa na ime povećanja minimalnog iznosa neoporezivih primanja.

Uvođenjem progresivnih stopa komunicira se korektniji raspored poreznog opterećenja na ime uposlenika s višim primanjima.

Izmjena Zakona također ima reperkusije i u nominalnom smanjenju doprinosa „na“ i „iz“ plaće sa 41,5% na 33%, što ima za cilj smanjiti porezni klin i približiti prosjeku OECD zemalja.

Razmatrajući iz kontekstualnog okvira Zakona o porezu na dohodak, osnovne interesne grupe su organi vlasti u domenu javnih budžeta, pravna i fizička lica. S tim u vezi, metodološki bi bilo ispravno promatrati utjecaj oba zakona (Zakona o porezu na dohodak FBiH i Zakona o doprinosima FBiH) na javne budžete i vanbudžetske fondove, primanja građana, opterećenje poslodavaca, efikasnost tržišta rada i ostale domene na koje navedeni legislativni okvir ima direktni ili indirektni utjecaj.

2.1. Narativna analiza izmjena

Prijedlog FBiH Zakona o porezu na dohodak predstavlja očigledan nastavak procesa porezne reforme, kojom se obuhvata restrukturiranje doprinosa i direktnog poreza. Nakon prijedloga izmjena FBiH Zakona o doprinosima, kojim su nominalno umanjene stope, ali povećana osnovica za, do sada izuzeta primanja zaposlenika od obračuna i plaćanja poreza i doprinosa, predlagač ovog zakona ima intencije proširivanjem porezne baze na većinu primanja fizičkih lica rezidenata Federacije BiH osigurati javni prihod kantona na ime očekivane smanjene mase uplaćenih doprinosa za obavezno penziono i zdravstveno osiguranje kao podršku vanbudžetskim fondovima.

Prejudicirano i prerano, ali indikativno, postojeći prijedlog Zakona o doprinosima u prednacrtnoj formi se većim dijelom bazira na pravnim normama Zakona u Republici Hrvatskoj, s tim što u sistemima raspodjele javnih prihoda RH i BiH postoje značajne razlike, prevashodno u činjenici da se državni nivo u RH finansira porezom na dodanu vrijednost, a porez na dohodak predstavlja zajednički porez, koji se putem propisanih prireza (10-18%) raspodjeljuje na sve nivoe vlasti. U BiH, zajednički porez je porez na dodanu vrijednost, dok je porez na dohodak raspoređen na kanton i općine.

Ono što se ni u kom slučaju ne bi bilo prihvatljivo rješenje, jeste da, slijedom povećanih prihoda kantona na ime prikupljenog poreza na dohodak građana, Federacija BiH inicira promjenu stopa raspodjele poreza na dodanu vrijednost, kako bi obezbjedila potentnost za daljnje zaduživanje, jer bi u konačnici cjelokupna reforma predstavljala zaobilazni put opterećenja primanja građana na ime jačanja budžeta Federacije BiH, a što je efekat jednak efektu uvođenja novih akciza.

S druge strane pak, bitno je pomenuti da je udio poreza na dodanu vrijednost u ukupnom javnom prihodu u BiH znatno niži u usporedbi sa razvijenim državama, te da bi proširenjem porezne baze se omogućio omjer strukture javnih prihoda sa drugim državama, gdje se niži nivoi vlasti finansiraju direktnim porezima, poput poreza na dohodak, dobit, imovinu, korištenje imovine idr.

2.1.1. Dohodak samostalne i nesamostalne djelatnosti

Nominalnim smanjenje stopa doprinosa, ali istodobno ukidanjem neoporezivih primanja uposlenih, zakonodavac je već izmjenom Zakona o doprinosima dodatno opteretio primanja zaposlenih koji su prethodno imali ugovorene bruto plate u rangu 900 – 1.300 KM i topli obrok, čijom primjenom bi neto dohodak nesamostalne djelatnosti uz jednake troškove za pravna lica kod ovih zaposlenika mogao uzrokovati umanjenje neto dohotka za 10 – 14%.

Ministarstvo finansija FBiH je na osnovu izračuna podatkovne osnove Porezne uprave FBiH objavilo da oko 55% ukupnog broja zaposlenih neće podlijetati obvezi plaćanja poreza na dohodak. Predloženim Zakonom se također apostrofira obveza uposlenika kao nositelja poreza na dohodak

S druge strane, bilo je za očekivati da će se zaposleni s najnižim primanjima dijelom rasteretiti plaćanja poreza, što trenutno nije slučaj. Također, iako je većina norme preuzeta iz RH, zakonodavac je ispustio da uvede koeficijente na ime uzdržanih članova porodice, tako da je trenutnim rješenjem svaki dohodak od nesamostalne djelatnosti viši od 700 KM mjesečno, predmetom oporezivanja, bez obzira da li zaposlenik ima izdržanih članova porodice ili ne. Ukoliko prihvatamo da je sindikalna potrošačka korpa 1.800 KM za četveročlanu porodicu, jasno je da ova odredba nema obrise socijalne osjetljivosti niti se može smatrati poticajem za natalitet.

Ilustrativni primjerom u analizi pokazan je realni udio poreza na dohodak u odnosu na visinu ugovorenih primanja od nesamostalne djelatnosti, pri čemu u slučaju četveročlane porodice u kojoj je zaposlena samo jedna osoba, a koja je dijelom dohodak ostvarivala putem neoporezovanih primanja, podnosi jednak teret do razine neto primanja od 1.500 KM, a značajne razlike (10% prije, 16% poslije) su vidljive tek kod mjesečnih primanja iznad 5.000 KM, čime se de facto dijelom postiže socijalna pravednost u sferi radnog odnosa.

Na ostvareni dohodak po osnovu samostalnog rada (samostalni poduzetnik) također se primjenjuju stope od 10, 13 (lomljena) odnosno 20%, u ovisnosti o ostvarenom godišnjem dohotku, a za koji se primjenjuje metodologija porezno priznatih rashoda usporediva onoj definisanoj FBiH Zakonom o porezu na dobit. Time se u neravnopravan položaj stavljaju obrti u odnosu na privredna društva.

2.1.2. Tretman donacija, refundacija troškova i filantropije

Pored prilično rigidnih posebnih pravila definisanih FBiH Zakonom o porezu na dobit na ime (ne)priznatih rashoda stipendija, školarina, donacija, volontiranja, stručnog usavršavanja isl., FBiH Zakon o porezu na dohodak postavlja iznimno rigidne odrednice i za primatelje učenike/studente do 300KM, volontere 100KM, godišnji prihod dobrovoljnog učestvovanja u akcijama u visini od 500 KM.

Posebno neosjetljivo područje predstavlja isključivi neoporezivi tretman donacijama fizičkih lica za zdravstvene potrebe, koje nisu plaćene osnovnim ili dopunskim zdravstvenim osiguranjem. Ovakva norma predstavlja praksu zapadnih zemalja, ali izostaje prepoznati manjkavosti BiH sistema poput toga da se u BiH ne primjenjuje rights based approach, kojim bi se garantovala jednaka (socijalna) prava svim rezidentima, da je postojećim zakonskim okvirom u brojnim slučajevima nemoguće ostvariti prava za socijalno ugrožene kategorije, a navedenim propisom se u značajnom limitira mogućnost nadomjestka putem nevladinog sektora, pa i privatnog sektora.

Dodatna značajna manjkavost ovakvog sistema jeste i u neprepoznavanju kontekstualnog okvira finansiranja osnovnih potreba rezidenata, pri svega činjenice da BiH bilježi godišnji priliv 3.570.000.000 KM novčanih doznaka dijaspore za članove obitelji i lokalne zajednice, što predstavlja 18% BDPa. Ovime se dodatno oporezuje štednja građana u inostranstvu, koju usmjeravaju kao pomoć svojoj obitelji, a koja je prethodno oporezovana u državi primatelja kroz domicilnu poreznu politiku.

Ono što se de facto ne može smatrati manjkavošću navedenog nacrtu, već neusklađenošću s ostalim zakonskim normama, jeste oporezivanje troška koji nastaje djelovanjem aktivnosti neprofitnih organizacija, poput troškova prijevoza, smještaja, ishrane isl., za troškove koji glase na ime isplatitelja, čime se oporezuje primitak fizičkih lica na osnovu izmirenja troškova, odnosno u potpunosti se zanemaruje rashod koji bi trebao priznat i na ime kojeg je zabilježen primitak sredstava kod fizičkog lica, čime bi iskazani dohodak za učešće u aktivnostima neprofitnih organizacija bio jednak nuli. U slučaju da navedena norma bude usvojena, neprofitni sektor se postavlja u nezavidnu situaciju da sklapa ugovorne odnose sa fizičkim licima na fiktivni dohodak, koji u stvari predstavlja refundaciju nastalog troška, a ne dohodak. Rezultanta ovakvog postupanja je da su neprofitne organizacije primorane plaćati porez na ime 'angažovanih' fizičkih lica, istodobno pravdajući trošak aktivnosti kao ugovoreno (autorsko) djelo pojedinca, što svakako može predstavljati problem pri

Analiza nacrtu FBiH Zakona o porezu na dohodak

pravdanju utroška sredstava prema donatorima, a de facto nije usklađeno sa odrednicama poput PRAG-a Europske komisije.

2.1.3. Porezna oslobađanja

U važećem zakonu porezna oslobađanja su definisana u članovima 5 i 6, u kojima se određuju prihodi koji se ne smatraju dohotkom i prihodi na koje se ne plaća dohodak. Takvih slučajeva je oko 26 u važećem zakonu, iskazanih zbirno. U obrazloženju nacrtu zakona kao jedan od razloga njegovog donošenja se navodi nedorečenost pravne norme kao i određene negativne posljedice uočene u dosadašnjoj primjeni važećeg zakona. U nacrtu zakona su izuzeća određena u čl. 8, i njih je, zbirno, oko 34. U čl. 7 koji utvrđuje predmet oporezivanja u odnosu na važeći zakon je izostavljeno učešće u nagradnim igrama i igrama na sreću. Uporedni prikaz poreznih oslobađanja dat je u tabeli u Prilozima.

Predmet oporezivanja, dohodak od	V	N
nesamostalne djelatnosti	+	+
samostalne djelatnosti	+	+
imovine i imovinskih prava	+	+
ulaganja kapitala	+	+
učešća u nagradnim igrama i igrama na sreću	+	-
Prihodi sportista i sportskih stručnjaka koji nemaju karakter prihoda od nesamostalnog i samostalnog rada		+
Prihodi od povremenih slobodnih aktivnosti		+
Drugi prihodi (zastupanja, rad preko omladinske ili studentske zadruge, prihodi is poslova odbrane, civilne zaštite i dr. u visini i pod uslovima koje propiše ministar, prikupljanje i prodaja sekundarnih sirovina, uzgoj i prodaja pečurki, pčelinjeg roja, puževa, dobrovoljna saradnja u humanitarne, zdravstvene, odgojno-obrazovne, kulturne, sportske, naučno-istraživačke, vjerske svrhe, saradnja u sindikalnim organizacijama, komorama, političkim strankama, savezima i udruženjima, nevladinim i drugim neprofitnim organizacijama ako se ne ostvaruje bilo koja druga naknada, potraživanja kada banka otpiše potraživanje od fizičkog lica)		+

Legenda: V – važeći zakon, N – nacrt novog zakona

Također, u važećem zakonu u poglavlju III. Usklađivanje dohotka, čl. 24 tretira lični odbitak u visini od 3.600,00 KM za period jedne kalendarske godine, uvećan za izdržavanog bračnog druga (0,5 osnovnog ličnog odbitka), za izdržavano prvo, drugo i treće dijete (dodatnih 0,5; 0,7 i 0,9 osnovnog ličnog odbitka), i za izdržavano svako sljedeće dijete (0,9 osnovnog ličnog odbitka). U čl. 45 nacrtu novog zakona ukupan iznos ostvarenog dohotka se umanjuje za lični odbitak u visini od 8.400,00 KM za porezni period od jedne kalendarske godine.

U nacrtu novog zakona ne postoji mogućnost uvećanja ličnog odbitka što dovodi do stvaranja dodatnog poreznog pritiska na porodice sa više od dvoje izdržavane djece.

Porezno opterećenje i lični odbici		Lični odbitak		Dodatni odbitak		Ukupan odbitak	
		V	N	V	N	V	N
1	Porezni obveznik sa jednim izdržavanim djetetom	3.600	8.400	1.800	0	5.400	8.400
2	Porezni obveznik sa dva izdržavana djeteta	3.600	8.400	4.320	0	7.920	8.400
3	Porezni obveznik sa tri izdržavana djeteta	3.600	8.400	7.560	0	11.160	8.400
4	Porezni obveznik sa jednim izdržavanim djetetom	3.600	8.400	10.800	0	14.400	8.400

Izvor: izračuna autora. Legenda: V – važeći zakon; N – nacrt novog zakona.

Lični odbitak je veći u nacrtu novog zakona, u odnosu na važeći zakon, kod poreznih obveznika sa jednim i dvoje izdržavane djece, a manji kod poreznih obveznika sa troje i više izdržavane djece. Iz čega slijedi da nacrt novog zakona djelujedemografski regresivno, jer neumanjuje poreznuobavezu u skladu sa brojem izdržavane djece. Prema podacima za 2016. g.¹ broj živorođenih u FBiH je iznosio 19.655, a broj umrlih 21.105 osoba, što znači da je u FBiH prisutan negativan prirodni priraštaj.

Ovakva predložena zakonska rješenja vjerovatno neće djelovati podsticajno na povećanje nataliteta.

2.2. Prihodi od poreza na dohodak u KS

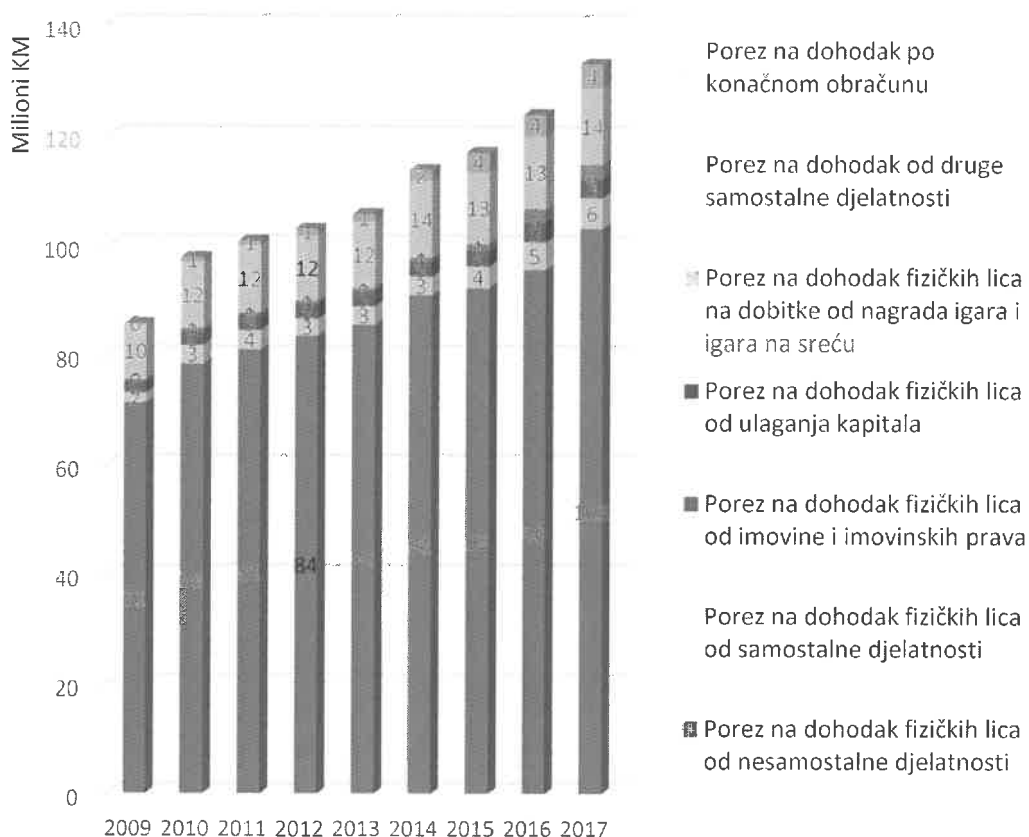
Shodno zakonu o pripadnosti javnih prihoda u FBiH² utvrđeno je da KS pripada 98,21% prihoda na osnovu poreza na dohodak, a 1,79% pripada jedinicama lokalne samouprave. Donja tabela predstavlja pregled ostvarenih prihoda u KS u razdoblju 2009-2017. g.

¹<http://fzs.ba/index.php/statisticke-oblasti/stanovnistvo-i-drustvene-statistike/stanovnistvo-i-registar/>

²Sl. nov. FBiH, 22/06, 35/14.

Analiza nacrtu FBiH Zakona o porezu na dohodak

Ilustracija 1: Ostvareni prihodi od poreza na dohodak u KS, 2009-2017

Izvor: MF KS.

Iz gornjeg grafikona je vidljivo da je porez na dohodak fizičkih lica od nesamostalne djelatnosti najizdašnija vrsta poreza na dohodak u KS. Njegovo učešće u ukupnim ostvarenim prihodima po ovom osnovu je iznad 3/4. U prilogu je dana tabela u kojoj su predstavljene pojedine vrste prihoda od poreza na dohodak fizičkih lica u KS prema važećem zakonu.

Naredna tabela predstavlja procentni udio pojedinih vrsta prihoda od poreza na dohodak u odnosu na ukupno ostvareni prihod od poreza na dohodak u KS. Na početku kao i na kraju posmatranog perioda udio prihoda od poreza na dohodak fizičkih lica od nesamostalne djelatnosti je najveći, premda njegov relativni značaj opada. Drugi po veličini je prihod od poreza na dohodak fizičkih lica od drugih samostalnih djelatnosti, premda značaj i ove vrste poreznih prihoda opada. Naredna vrsta poreznih prihoda je porez na dohodak fizičkih lica od samostalne djelatnosti koji je 2009. g. bio manji u odnosu na prihode od poreza na dohodak fizičkih lica od imovine i imovinskih prava, ali je na kraju razdoblja, 2017. g., zabilježio veći relativni udio.

Analiza nacrtu FBiH Zakona o porezu na dohodak

Vrsta poreznog prihoda	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Porez na dohodak fizičkih lica od nesamostalne djelatnosti	83,19	80,15	80,34	81,12	80,93	80,00	78,91	77,22	77,52
Porez na dohodak fizičkih lica od samostalne djelatnosti	2,17	3,54	3,51	3,00	3,18	2,95	3,41	4,09	4,25
Porez na dohodak fizičkih lica od imovine i imovinskih prava	2,26	2,44	2,54	2,54	2,55	2,31	2,41	2,81	2,45
Porez na dohodak fizičkih lica od ulaganja kapitala	0,01	0,01	0,01	0,02	0,03	0,04	0,03	0,04	0,03
Porez na dohodak fizičkih lica na dobitke od nagrada igara i igara na sreću	0,55	0,66	0,63	0,55	0,54	0,64	1,03	2,02	2,06
Porez na dohodak od druge samostalne djelatnosti	11,80	12,24	12,19	11,67	11,41	12,29	11,15	10,72	10,40
Porez na dohodak po konačnom obračunu	0,02	0,95	0,79	1,11	1,37	1,78	3,07	3,10	3,29

Izvor: MF KS.

Obzirom da je u čl. 7 nacrtu zakona utvrđen predmet oporezivanja koji se razlikuje od važećeg zakonskog rješenja budući da su izostavljene nagradne igre i igre na sreću, donji grafikon prikazuje kretanje takve vrste prihoda u KS u razdoblju 2009-2017. Prepostavka je da samim izuzećem iz navedenih oslobađanja primanja građana, dobitci od igara i igara na sreću ostaju obuhvaćene novim propisom kao oporeziva primanja.

Ilustracija 2 Prihodi od poreza na dobitke od nagradnih igara i igara na sreću u KS, 2009-2017 (mil KM)

Izvor: MF KS.

Grafikon prikazuje liniju trenda rastućeg nagiba za prihode od poreza na dobitke od nagradnih igara i igara na sreću. U prvoj godini primjene zakona o porezu na dohodak, 2009. g., KS je ostvario 470 hiljada KM, a u 2017. g. više od 2,7 mil KM prihoda po osnovu poreza na dobitke od nagradnih igara i igara na sreću, što predstavlja porast za više od 480%. U posmatranom periodu u KS je ukupno ostvareno više od 10 mil KM ove vrste poreza na dohodak.

2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Prosjek
0,55	0,66	0,63	0,55	0,54	0,64	1,03	2,02	2,7	2,17	2,52	2,93	2,54

Izvor: izračun autora

Za izračun ukupnog očekivanog utjecaja procijenjen je očekivani trend kretanja i korišten trogodišnji prosjek kako bi se ustvrdila očekivana vrijednost. Po ovom aspektu procijenuje se da bi Kanton Sarajevo novim zakonskim rješenjem u srednjoročnom razdoblju godišnje gubio 2.539.400 KM.

2.3. Polazni temelji, trenutno stanje i definicija problema

Analiza nacrtu FBiH Zakona o porezu na dohodak

Prema trenutnom zakonskom uređenju i predloženim regulama FBiH Zakona o porezu na dohodak u nacrtnoj formi, moguće je detektirati nekoliko ključnih interesnih grupa na koje bi navedena regulativa mogla imati pozitivni odnosno negativni utjecaj.

Prije svega, porez na dohodak kao porez koji se dijeli između kantona i općina utječe na sveukupne porezne prihode, a u konkretnom slučaju Kantona Sarajevo, izdašnost ovih prihoda je izrazito visoka (cca. 15% ukupnih prihoda), te time i utjecaj na budžet Kantona Sarajevo se smatra visokim. U daljnjoj analizi kvantificiran je navedeni utjecaj.

Slijedeća interesna grupa, kako se radi o oporezivanju dohotka građana, jesu ujedno građani koji svoj dohodak ostvaruju putem nesamostalne djelatnosti po obračunatim i isplaćenim plaćama, samostalnoj djelatnosti za ostali dohodak i registriranu djelatnost fizičkih lica (poput obrta), ulagačke aktivnosti i ostala novčana primanja koja nisu izuzeta od oporezivanja.

Tabela 1 - Prikaz utjecaja poreza na dohodak u FBiH

Ključne interesne grupe	Očekivani utjecaj	
	'+++'	'---'
Javni budžet kantona i općina	Prirast poreznih prihoda '+++'	Nema
Primanja građana od nesamostalne djelatnosti	Nema	Smanjeni dohodak progresivnom stopom '-'
Primanja građana od samostalne djelatnosti	Nema	Dodatno oporezivanje samostalnih djelatnosti '-'
Volonterski rad	Nema	Smanjena fleksibilnost volonterskog rada '---'
Utjecaj na privatna pravna lica	Destimulacija isplate dividendi (povećana kapitalizacija) '+'	Raspored povećanog poreznog opterećenja '--'
Utjecaj na tržište rada	Nema	Smanjenje efikasnosti tržišta rada '-'
Utjecaj na nevladin sektor	Nema	Destimulativno angažovanje i neusklađenost s principima EU '--'

Izvor: prikaz autora.

Pored navedenih kategorija, kod kojih se očekuje direktni utjecaj, detektirane su i ostale kategorije ključnih interesnih grupa, kod kojih se utjecaj ogleda indirektno, i to:

- Privredna društva i poslodavci koji obračunavaju i isplaćuju plaće i naknade po ugovoru od djelu, ugovoru od autorskom djelu i ugovoru o povremenim i privremenim poslovima.
- Osnivači i suvlasnici privrednih društava, fizička lica, koja stječu pravo na isplatu dividendi.
- Ulagači i građani koji imaju štednju u komercijalnim bankama i police osiguranja;
- Građani koji su uključeni u volonterski rad;
- Nevladine organizacije koje su rezidenti u Federaciji BiH i isplatioci naknada i plaća;

- Građani koji su primaoci novčanih doznaka i pomoći od obitelji iznad iznosa maksimalno neoporezivih primanja.

3.4. Opcije

Opcija A – ne činiti ništa

Prednosti:

- Relativno uska porezna osnova omogućuje poduzetničku djelatnost i investicije
- Pozitivan utjecaj na efikasnost tržišta rada

Nedostaci:

- Relativno nizak oporezivi prihod u usporedbi sa zemljama u regionu i oslanjanje na finansiranje javnih usluga porezom na dodanu vrijednost
- Neravnomjerno opterećenje građana

Opcija B – usvojiti Zakon kao u nacrtnoj formi

Prednosti:

- Prirast poreznih prihoda u dohodovno snažnim kantonima i administrativnim centrima
- Povećana kapitalizacija privatnih pravnih lica destimuliranjem isplate dividendi

Nedostaci:

- Smanjeni dohodak građana progresivnom stopom oporezivanja za visoke dohotke
- Smanjeni dohodak građana za plate ispod prosječne promatrajući kombinovani efekat izmjena FBiH Zakona o porezu na dohodak i FBiH Zakona o doprinosima
- Smanjeni dohodak samostalne djelatnosti višim oporezivanjima destimulativno za osnivanje i razvoj djelatnosti i ugovaranje za privremene i povremene poslove
- Smanjena fleksibilnost volonterskog rada
- Nejasan raspored opterećenja povećanog oporezivanja negativno utječe na poslovanje pravnih lica i u određenom opsegu smanjuje efikasnost tržišta rada
- Značajna ograničenja u finansijskom poslovanju organizacija civilnog društva

3. Mjerenje učinka

3.1. Utjecaj na javni budžet

Prema izračunima Federalnog ministarstva finansija u 2016. godini prikupljeno je ukupno više od 201 milion KM po osnovu poreza na dohodak od nesamostalne djelatnosti, ostvaren u formi plaća, oporezivih primanja i primanja koja prelaze trenutne pragove neoporezivosti.

Kanton	Iznos poreza 2016.	Raspodjela			
		Kanton	Općine	Iznos kanton	Iznos općina
USK	12.485.097	65,54%	34,46%	8.182.733	4.302.364
PK	2.087.646	65,54%	34,46%	1.368.243	719.403
TK	31.103.222	60,78%	39,22%	18.904.538	12.198.684
ZDK	23.057.322	65,13%	34,87%	15.017.234	8.040.088
BPK	2.851.617	65,08%	34,92%	1.855.832	995.785
SBK	12.485.406	60,00%	40,00%	7.491.244	4.994.162
HNK	21.602.736	63,53%	36,47%	13.724.218	7.878.518
ZHK	6.172.282	40,70%	59,30%	2.512.119	3.660.163
KS	85.150.200	98,21%	1,79%	83.626.011	1.524.189
K10	4.310.266	65,54%	34,46%	2.824.948	1.485.318
Ukupno	201.305.794			155.507.121	45.798.673
Neraspodijeljeno	125.522				
				Ukupni porez 2016.	201.431.316

Izvor: Izračun prema Ministarstvo finansija FBiH

Novim zakonom o porezu na dohodak procijenjeno je da bi ukupni porezni prihodi Federacije BiH po ovom osnovu porasli za više od 3 miliona KM. Raspodjela efekata bi međutim se razlikovala između kantona.

Kanton	Iznos poreza 2016.	Raspodjela			
		Kanton	Općine	Iznos kanton	Iznos općina
USK	11.804.952	65,54%	34,46%	7.736.966	4.067.986
PK	1.975.394	65,54%	34,46%	1.294.673	680.721
TK	30.247.562	60,78%	39,22%	18.384.468	11.863.094
ZDK	21.583.702	65,13%	34,87%	14.057.465	7.526.237
BPK	2.685.616	65,08%	34,92%	1.747.799	937.817
SBK	11.925.752	60,00%	40,00%	7.155.451	4.770.301

Analiza nacrtu FBiH Zakona o porezu na dohodak

HNK	22.510.370	63,53%	36,47%	14.300.838	8.209.532
ZHK	6.448.581	40,70%	59,30%	2.624.572	3.824.009
KS	90.789.440	98,21%	1,79%	89.164.309	1.625.131
K10	4.488.402	65,54%	34,46%	2.941.699	1.546.703
Ukupno	204.459.771			159.408.240	45.051.531
Neraspodijeljeno	133.141				
				Ukupni porez 2016.	204.592.912

Izvor: Izračun prema Ministarstvo finansija FBiH

U slučaju Kantona Sarajevo, slijedom činjenice da se radi o administrativnom centru s prosječnim plaćama iznad prosjeka Federacije BiH, efekat izmjena i dopuna bi iznosio više od 5 miliona KM, a kao što je dato u tabelarnom prikazu.

Kanton	Razlika kanton	Razlika općina	Ukupna razlika	% razlika
USK	(445.767)	(234.378)	(680.145)	(5,4%)
PK	(73.570)	(38.682)	(112.252)	(5,4%)
TK	(520.070)	(335.590)	(855.660)	(2,8%)
ZDK	(959.769)	(513.851)	(1.473.620)	(6,4%)
BPK	(108.033)	(57.968)	(166.001)	(5,8%)
SBK	(335.792)	(223.862)	(559.654)	(4,5%)
HNK	576.620	331.014	907.634	4,2%
ZHK	112.454	163.845	276.299	4,5%
KS	5.538.298	100.942	5.639.240	6,6%
K10	116.750	61.386	178.136	4,1%
Ukupna razlika	3.901.120	(747.143)	3.153.977	1,9%

Izvor: Izračun prema Ministarstvo finansija FBiH

Porez na dohodak po osnovu investicionih aktivnosti

U slučaju procjene efekata poreza na dohodak po osnovu investicionih aktivnosti nije bilo moguće pouzdano utvrditi i kvantificirati utjecaj. Nadalje, dodatna limitacija procjene jeste u neposjedovanju informacija o ukupnim fizičkim i pravnim licima kao vlasnicima kapitala u privrednim društvima, kao i fizičkim licima rezidentima Kantona Sarajevo, a što bi predstavljalo osnov za pouzdaniju procjenu porezne osnove.

Stoga je za potrebe procjene analiziran trend iskazane neto dobiti nakon oporezivanja privatnih pravnih lica u Federaciji BiH, kao i isplaćenih dividendi pravnim i fizičkim licima, kako bi se uspostavila korelacija ovih dvaju veličina.

Analiza nacrtu FBiH Zakona o porezu na dohodak

Kako je dato u tabelarnom prikazu, u promatranom periodu su pravna lica ostvarila neto dobiti u rasponu između 57 i 67 miliona KM, dok su isplaćene dividende iznosile između 49 i 58 miliona KM s prosječnim učešćem u iskazanoj dobiti od 87,4%.

	2010.	2011.	2012.	2013.	Ukupno
Broj analiziranih poslovnih subjekata	7.862	7.862	7.862	7.862	
Isplaćene dividende	2.174	2.274	2.369	2.305	
%	27,7%	28,9%	30,1%	29,3%	
Isplaćene dividende	49.162.018	48.727.885	56.125.900	58.730.134	212.745.938
Neto dobit	67.037.260	57.808.558	57.992.757	60.607.891	243.446.468
%	73,3%	84,3%	96,8%	96,9%	87,4%

Izvor: izračun autora

Ekstrapolacijom navedenih rezultata u podatak o iskazanoj dobiti u 2016. godini bilo je moguće procijeniti ukupne isplaćene dividende na godišnjoj razini u visini od preko 51 milion KM, a koje po novoj regulativi predstavljaju oporezivi dohodak građana. S druge strane pak, nije moguće procijeniti utjecaj oporezivanja primanja građana po osnovu isplaćene dividende (investicionih aktivnosti) na odluke o isplati dividende pravnih lica. Razumljivo da nova regulativa ima određeni subverzivni efekat na odlučivanje o isplati odnosno zadržavanju dobiti pravnih lica i da će jednim dijelom utjecati na očekivanja i ponašanje investitora i vlasnika pravnih lica.

Procjena poreza na dohodak po osnovu investicionih aktivnosti - dividenda	2016.
Neto dobit 2016.	58.905.000
Procijenjeni iznos isplaćene dividende	51.476.612
Procijenjeni iznos poreza na dohodak	6.691.959

Izvor: izračun autora

Porez na dohodak po osnovu kamate na štednju

Kamate na štednju građana u postojećem regulatornom okviru nisu potpadale pod oporezivi dohodak građana, što se moglo smatrati poticajnom mjerom. Nadalje, izuzeće od oporezivanja ove vrste dohotka dijelom je vjerojatno utjecalo i na kamatne stope na tržištu kapitala.

Procjena utjecaja oporezivanja je vršena na osnovu ukupnih iskazanih dugoročnih depozita građana u BiH u 2017. godini, na osnovu podataka Centralne banke BiH. Po ovom segmentu

za očekivati je pritjecaj poreznih prihoda u visini od 2,8 miliona KM s tim da u navedenoj analizi nisu uzeta u obzir predviđena kretanja kamatnih stopa, koje se trenutno nalaze na historijski niskoj razini, kao niti utjecaj oporezivanja na odluku o štednji građana.

2017.	BiH	KS (procjena)	prosječna stopa	Dohodak
Dugoročni depoziti u milionima KM (kamatonosni)	4.940	1.729	0	2.809.625

Izvor: Centralna banka BiH, izračun autora

3.2. Utjecaj na primanja od građana od nesamostalne djelatnosti

Prema trenutnoj regulativi oporezivanja građana po osnovu dohotka od nesamostalne djelatnosti vršeno je linearnom stopom oporezivanja od 10% uz određena izuzeća primanja, koja su zaposleni građani ostvarivali kao prava kod poslodavaca.

Četveročlana porodica, jedan zaposleni					
Simulacija- prije	Neto	Porez	Neto na ruke	Sa TO (10KM)	Primanja
Neoporeziva maksimalna primanja (plaća i topli obrok)	888,40	0	888,40		
	400	0	400	220	620,00
	600,00	9	591,00	220	811,00
	800,00	29	771,00	220	991,00
Neto plata	1.000,00	49	951,00	220	1.171,00
	1.500,00	99	1.401,00	220	1.621,00
	2.000,00	149	1.851,00	220	2.071,00
	2.500,00	199	2.301,00	220	2.521,00
	5.000,00	449	4.551,00	220	4.771,00

Izvor: Izračun autora

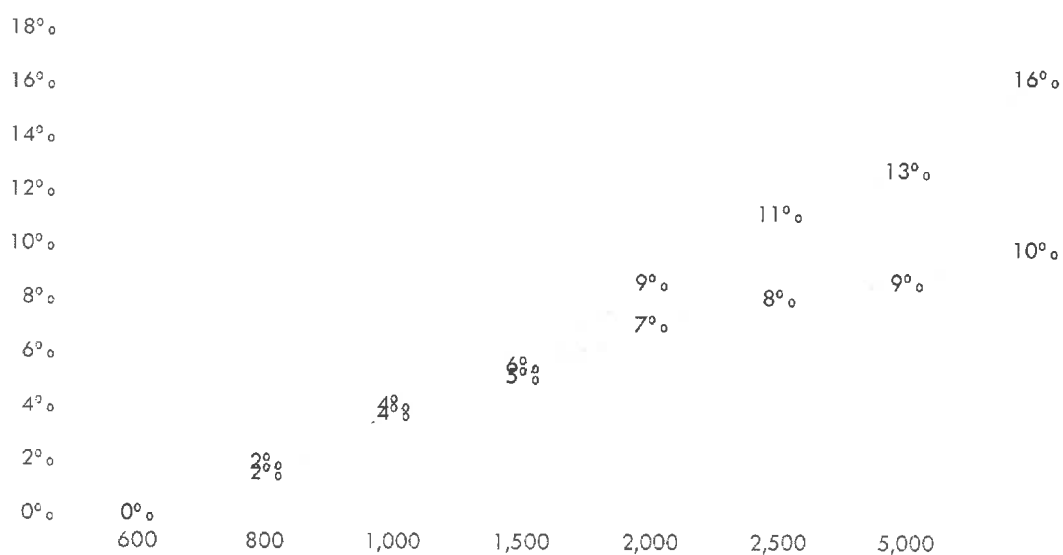
Promatrajući u istim rangovima neto plaća uz napomenu da su topli obrok i ostala primanja po prijedlogu nove regulative oporezivi dohodak građana.

Analiza nacrtu FBiH Zakona o porezu na dohodak

Četveročlana porodica, jedan zaposleni					
Poslije - poslije	Neto	TO/Ostale naknade	Dohodak	Porez	Primanja
	700	0	700		700,0
	400	220	620	0,0	620,0
	600	220	820	15,6	804,4
	800	220	1.020	41,6	978,4
Neoporeziva maksimalna primanja (plaća i topli obrok)	1.000	220	1.220	67,6	1.152,4
	1.500	220	1.720	148,0	1.572,0
	2.000	220	2.220	248,0	1.972,0
	2.500	220	2.720	348,0	2.372,0
	5.000	220	5.220	848,0	4.372,0

Izvor: Izračun autora

Na osnovu spread-a primanja građana i analize oporezivog dohotka prema trenutnoj regulativi i predloženom novom zakonu, realna stopa oporezivanja dohotka (u odnosu na primanja) se u rangu plaća do 600 KM ne mijenja, dok za primanja (a što je rezultatom progresivne stope oporezivanja lomljenom skalom) iznad 1.500 KM odstupanje cca. 2%, dok za najveća primanja preko 5.000 KM mjesečno realna stopa poreza iznosi 16%, a do sada je ona iznosila 10%.

Izvor: izračun autora

Analiza nacrtu FBiH Zakona o porezu na dohodak

Na osnovu navedenog, urađena je simulacija, koja je u obzir uzela ukupne efekte, te je vidljivo da su, pri istoj ugovorenoj bruto plaći, koja obuhvata i trenutna neoporeziva primanja građana, dohodak građana za rangove iznad 800 KM umanjen.

Prije	Poslije	razlika
620	620	0
811	804,4	6,6
991	978,4	12,6
1171	1152,4	18,6
1621	1572	49
2071	1972	99
2521	2372	149
4771	4372	399

Izvor: izračun autora

Bitno je, međutim, uzeti u obzir da je u proceduri i nacrt FBiH Zakona o doprinosima, pa je po tom osnovu agregatni učinak na plaće od 600 KM negativan, odnosno uposlenici s bruto platom do 600 KM će primati i do 78 KM manje neto plaće (nakon poreza na dohodak).

Paket porez na dohodak + doprinosi (33%)	prije	poslije	razlika
Bruto plata	600	600	
Topli obrok	200	200	
Doprinosi	-186	-264	
Porez	0	0	
Neto na ruke	614	536	-78

Izvor: izračun autora

Slijedom nedostatka podataka o median-u obračunatih i isplaćenih (ugovorenih) plaća u Kantonu Sarajevo u 2016. i 2017. godini, nije bilo moguće kvantificirati agregatni efekat izmjena i dopuna zakona o doprinosima i zakona o porezu na dohodak na socijalnu situaciju građana.

4. Preuzginalni zaključak - povoljnija obdija

Uzimajući u obzir prethodno izražene procjene utjecaja na javni budžet, a kako je dato tabelarnim pregledom ispod, Kanton Sarajevo bi primjenom nove regulative u nacrtnoj formi FBiH Zakona o porezu na dohodak oprihodovao dodatnih oko 12,6 miliona KM.

Kumulativni utjecaj na budžet	Povećani (smanjeni) porezni prihodi Kantona Sarajevo
Nesamostalna djelatnost	+5.639.240
Samostalna djelatnost	nepoznato
Investicione aktivnosti	+6.691.959
Kamata	+2.809.625
Obustava oporezivanja dobitaka od igara na sreću	-2.539.400

Nije bilo moguće kvantificirati utjecaj nove regulative na socijalnu sliku građana Kantona Sarajevo, slijedom limitacije u nedostajućim podacima o median-u plaća i ostalih (neoporezovanih) primanja građana, ali se može sa sigurnošću reći da u slučaju da poslodavci trenutne neoporezive kategorije transferiraju u bruto plaće zaposlenih, eventualni pozitivni efekti ravnopravnije raspodjele poreznog opterećenja progresivnom poreznom stopom lomljenom skalom neće biti dostatni da anuliraju negativne moguće efekte koji bi proizašli predviđenim izmjenama i dopunama FBiH Zakona o doprinosima.

Također, vjerojatno je da će u određenoj mjeri, novim zakonom o porezu na dohodak, negativan utjecaj imati nova regulativa na:

- Visinu kamatnih stopa za kreditna zaduženja;
- Isplatu dividende pravnih lica;
- Zaključivanje ugovora o volontiranju;
- Štednju građana,
- Prirodni priraštaj stanovništva u FBiH.

Analiza nacrtu FBiH Zakona o porezu na dohodak

RiDP

Tabela 2 - Iznos ostvarenih prihoda od poreza na dohodak u KS, 2009-2017

Vrsta poreznog prihoda	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
od nesamostalne djelatnosti	71392804	78483877	81137508	83659173	85640608	91090219	92355714	95689829	103177397
od samostalne djelatnosti	1865623	3471176	3543513	3089141	3361034	3356070	3985995	5064742	5660149
od imovine i imovinskih prava	1942870	2387489	2561165	2616221	2695486	2634890	2826000	3481340	3260831
od ulaganja kapitala	5581	12381	12470	25259	27570	40968	29349	48481	45204
od nagradnih igara i igara na sreću	470283	644453	632255	566209	568898	726199	1200672	2504154	2735824
od druge samostalne djelatnosti	10127638	11988888	12308519	12036632	12077510	13999111	13053674	13286558	13844655
po konačnom obračunu	14669	929547	794362	1141510	1448692	2022079	3588655	3840857	4381471
Ukupno	85819467	97917811	100989791	103134144	105819798	113869535	117040057	123915962	133105532

Tabela 3 - Uporedni prikaz poreznih oslobađanja u važećem zakonu i nacrtu novog zakona

Naziv prihoda	V	N	Komentar
Prihodi na osnovu učešća u raspodjeli dobiti privrednih društava (dividende ili udjeli)	+	-	
penzija rezidenta, bilo da je stečena u inostranstvu ili u Bosni i Hercegovini	+	+	
pomoći i druga primanja ostvarena po osnovu posebnih propisa o pravima ratnih vojnih invalida i civilnih žrtava rata, osim plate;	+	+	I članova njihovih porodica
socijalne pomoći; primanja odnosno donacije koje fizička lica ostvaruju po osnovu darovanja pravnih i fizičkih lica za zdravstvene potrebe (operativne zahvate, liječenja, nabavka lijekova i ortopedskih pomagala), koja nisu plaćena osnovnim, dopunskim ili privatnim zdravstvenim osiguranjem	+	+	
dječji dodatak i novčana sredstava za opremu novorođenog djeteta	+	+	
nasljedstva i pokloni, na koje se porez plaća po drugim federalnim ili kantonalnim propisima;	+	+	
prihodi od prodaje imovine koja je korištena u lične svrhe;	+	+	
nadoknada štete u slučaju elementarnih nepogoda	+	+	
isplata osigurane suma ili druge naknade štete načinjene na imovini, u iznosu koji je upotrebljen za zamjenu ili popravku oštećene imovine	+	+	Proširenje na osiguranja života, stvari i odgovornosti koje isplaćuju društva za osiguranje i reosiguranje koja imaju sjedište na teritoriji Federacije
nagrade osvojene, odnosno dobivene za pokazano znanje u novcu, stvarima i/ili pravima osvojene na kvizovima i sličnim takmičenjima;	+	+	
prihodi zaposlenika po osnovu naknada, pomoći i/ili nagrada, isplaćeni od poslodavca za jedan poreski period, najviše do iznosa utvrđenog Pravilnikom o primjeni Zakona o porezu na dohodak	+	+	
nagrade za izuzetna dostignuća u oblasti obrazovanja, kulture, nauke i dr., koje dodjeljuju organi vlasti povodom obilježavanja značajnih datuma.	+	+	
prihode po osnovu naknada za vrijeme nezaposlenosti i spriječenosti za rad koji su isplaćeni na teret vanbudžetskog fonda;	+	+	
prihode invalidnih lica koja su zaposlena u privrednom društvu, ustanovi ili radionici za radno i profesionalno osposobljavanje i rehabilitaciju invalida;	+	+	
prihode po osnovu naknada za tjelesna oštećenja, umanjenu radnu sposobnost i naknada za pretrpljene neimovinske štete;	+	+	
prihode po osnovu naknada šteta zaposlenicima po osnovu posljedica nesreće na radu	+	+	Uz proširenje za tjelesna oštećenja, umanjenu radnu sposobnost,

Analiza nacrtu FBiH Zakona o porezu na dohodak

			naknada za neimovinsku štetu ograničenje do iznosa od 5 prosječnih plaća u Federaciji prema posljednjim objavljenim podacima nadležnih organa za statistiku.
prihode po osnovu nagrada članovima Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine i nagrada za tehničko-tehnološke inovacije;	+	+	
naknade osuđenim licima za vrijeme odsluženja kazne u vaspitno-popravnim, odnosno kazneno-popravnim ustanovama;	+	+	
mjesečne prihode po osnovu stipendija učenika i studenata na redovnom školovanju a najviše do iznosa od 75% prosječne neto plaće po zaposlenom u Federaciji, prema posljednjem objavljenom podatku nadležnog organa za statistiku	+	+	U Nacrtu je smanjenje na iznos do 300,00 KM
prihode koje ostvare učenici i studenti preko učeničkih i studentskih zadruga u toku jedne kalendarske godine, do iznosa četiri mjesečne prosječne plate zaposlenih u Federaciji, prema posljednjem objavljenom podatku Federalnog zavoda za statistiku;	+		
nagrade učenicima i studentima osvojene na takmičenjima u okviru obrazovnog sistema i organizovanim školskim i visokoškolskim takmičenjima do visine dvije prosječne neto plaće po zaposlenom u Federaciji, prema posljednjem objavljenom podatku nadležnog organa za statistiku	+	+	
naknade plata isplaćene licima za vrijeme trajanja prekida posla za koji zaposlenik nije kriv;	+		
prihode po osnovu kamate na štednju u bankama, štedionicama i štedno-kreditnim zadrugama, bankovnim računima, žiro-račun, devizni računi, i dr.) i kamate na državne obveznice.	+	?	
Prihode po osnovu zatezних kamata na isplaćene plaće i razlike plaća po odlukama nadležnih sudova	+		
Prihode fizičkih lica po osnovu isplaćenih premija životnog osiguranja koji imaju karakter štednje, kao i isplaćene prihode po osnovu dobrovoljnog penzijskog osiguranja, koje isplaćuju društva za osiguranje i reosiguranje koja imaju sjedište na teritoriji Federacije, a koji potiču od uplaćenih premija na koje su plaćeni obavezni doprinosi i porez na dohodak	+	+	
Dobici ostvareni učešćem u nagradnim igrama koje organizuju privredna društva u propagandne svrhe, a koji se isključivo odnose na proizvod ili paket proizvoda iz vlastitog proizvodnog asortimana, ukoliko tržišna vrijednost takvog dobitka nije veća od 1.000,00 KM	+		
Naknada za rad hranitelja i naknada za izdržavanje korisnika u hraniteljskoj porodici		+	
Godišnji prihodi po osnovu jednokratnih novčanih potpora dodijeljenih kandidatima izabranim putem javnih poziva ili konkursa koji dodjeljuje potpore, za sticanje naučnog stepena magistra nauka, odnosno doktora nauka, te postdoktorantima u svrhu izmirenja obaveza prema visokoškolskim ustanovama i troškova koji proističu iz obavljanja naučno-istraživačkog rada u iznosu do tri prosječne plaće u Federaciji prema posljednjim objavljenim		+	

Analiza nacrtu FBiH Zakona o porezu na dohodak

podacima nadležnih organa za statistiku			
Premije, subvencije i druga sredstva koja se u svrhu poticaja razvoja poljoprivrede, plaćaju, odnosno isplaćuju iz budžeta Federacije, kantona i lokalne samouprave na poseban namjenski račun nosiocu porodičnog poljoprivrednog gazdinstva koji je upisan u registar poljoprivrednih gazdinstava u skladu sa propisima koji uređuju tu oblast		+	
Mjesečne naknade u iznosu do 150,00 KM na ime troškova prakse i obrazovanja učenike i studenata na redovnom školovanju		+	
Naknade troškova volontiranja u mjesečnom iznosu do 100,00 KM koju ostvaruje volonter, u skladu sa zakonom koji uređuje volontiranje		+	
Naknade u slučaju smrti zaposlenog, člana njegove porodice ili penzionisanog radnika, pomoći u slučaju teške invalidnosti, bolesti zaposlenog u visini do tri prosječne plaće u Federaciji prema posljednjim objavljenim podacima nadležnih organa za statistiku		+	
Otpremnina koja se daje zaposlenom visini do tri prosječne plaće u Federaciji prema posljednjim objavljenim podacima nadležnih organa za statistiku		+	
Prihodi koje isplaćuje/daje porezni agent a odnose se na: posebnu radnu odjeću, posebne ljekarske preglede, stručno usavršavanje u vezi sa djelatnošću poslodavca, članarine strukovnim komorama, naknade troškova službenog putovanja, troškove pripremanja obroka u vlastitim restoranima kod poslodavca do iznosa od 4,5 KM dnevno po zaposlenom (čl. 17, st. 5 nacrtu Zakona).		+	
Godišnji prihodi ili naknade fizičkih lica koje ostvaruju u neprofitnim pravnim licima za dobrovoljno učešće u akcijama koje su u općem javnom interesu u iznosu do 500,00 KM		+	
Naknade koje se kao bespovratna sredstva isplaćuju iz fondova i programa EU putem akreditiranih tijela za provedbu aktivnosti mobilnosti u okviru programa i fondova EU		+	
Fizička lica rezidenti FBiH koja se nalaze u radnom odnosu sa OHR-om	+	+	Prošireno na Organizaciju ujedinjenih naroda i njene specijalizirane agencije.
Naknade štete zbog posljedica nesreće prema odluci suda ili nagodbi u toku sudskog/vansudskog postupka u visini do pet prosječnih plaća u FBiH prema posljednjim objavljenim podacima nadležnih organa za statistiku		+	

Legenda: V – važeći zakon o porezu na dohodak, N – nacrt novog zakona o porezu na dohodak.

“+“ označava postojanje, “-“ nepostojanje određenog izuzeća u važećem zakonu i nacrtu novog zakona o porezu na dohodak, “?” nejasnoća ili pravna nedorečenost.

Napomena: Prihodi po osnovu kamate na štednju u bankama, štedionicama i štedno-kreditnim zadrugama, bankovnim računima, žiro-račun, devizni računi, i dr.) i kamate na državne obveznice po čl. 8, st. 2, tač. m) nacrtu novog zakona se ne uključuju u osnovicu poreza na dohodak, dok su u čl. 39, st. 1 i 2 smatraju dohotkom od ulaganja kapitala koji je predmet oporezivanja, tako da u tom smislu postoji određena nejasnoća.